

En utskrift från Dagens Nyheter, 2016-07-30 12:28 Artikelns ursprungsadress:
<http://www.dn.se/debatt/alpay-personifierar-bryggan-mellan-europa-och-turkiet-1/>

DN Debatt

”Alpay personifierar bryggan mellan Europa och Turkiet”

PUBLICERAD IGÅR



Şahin Alpay har berättat hur kan anlände till Stockholm som revolutionär marxist och åkte tillbaka som liberal socialdemokrat. Han skämtade om hur Sverige fungerar som en hela världens tvättmaskin där man stoppar in revolutionärer och får ut liberaler, skriver debattörerna. Foto: Foto: Nathan Shachar

Kom till Sverige som politisk flykting. Med gripandet av Şahin Alpay och många av hans kolleger går president Erdoğan till öppet angrepp mot de krafter som tydligast arbetar för parlamentarisk demokrati och Turkiets närmande till EU. Frige honom omedelbart, skriver statsvetarna Anders Mellbourn, Michele Micheletti och Olof Petersson.

Med sina politiska analyser har journalisten och statsvetaren Şahin Alpay haft en ledande roll i turkisk opinionsbildning. På förvåren förlorade han sin plattform när regimen övertog tidningen Zaman. Nu sitter han i fängelse.

I de sekulära och intellektuella politiska kretsarna i Istanbul, som han själv tillhör, är han en avvikande röst. Han hävdade länge att Erdoğan's parti AKP, med dess bas bland aktivt troende muslimer och en växande småföretagsamhet i Anatolien, bättre än den vacklande socialdemokratin och de gamla eliterna skulle kunna genomföra en grundläggande demokratisering av Turkiet, bryta militärens särskilda maktställning och därmed öppna Turkiet för ett medlemskap i EU. Samma budskap drev han i sina engelskspråkiga krönikor till läsare i Västeuropa och USA.

Till läsare i AKP och kretsen kring Erdoğan var budskapet att den samhällsförändring som AKP satt i gång måste utvecklas mot fördjupad demokrati, en verklig fredsuppgörelse med kurderna och EU-medlemskap.

I sina kritiska kommentarer till turkisk politik utgår han från ett försvar av det demokratiska samhällets grundläggande principer. Han har skrivit att han tror på en värld där det råder demokrati och sekularism, i meningen religions- och samvetsfrihet för alla (inte statskontrollerad religionsutövning på det sätt som sekularism tolkats i Turkiet) och där mänskliga fri- och rättigheter och rättsstaten respekteras. Detta är ett samhälle där ingen diskrimineras på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion, funktionshinder eller sexuell läggning. Det är också en värld där konflikter inte löses med krig utan genom fredlig dialog och genom förhandlingar.

Han kallar denna värld för humanismens civilisation. Han hävdar att den stora konflikten i dag inte går mellan religioner eller kulturer, utan i stället mellan dem som försvarar humanismens civilisation och dem som förkastar den.

Şahin Alpay har ofta angripit andra länders Turkietbild för att vara fördomsfull och schematisk. Han är också en skoningslös kritiker av västvärldens orientalism, denna fördomsfulla och nedlåtande syn på andra folk i allmänhet och muslimer i synnerhet. Hans plädering för Turkiets närmande till de europeiska institutionerna förenas med ett uttryckligt avståndstagande från de mörka sidorna av Europas bidrag till historien, såsom kolonialism, rasism, aggressiv nationalism, sekulär fundamentalism, totalitarism och antisemitism.

Ju mer man blir bekant med detta land, dess människor, historia och kultur, desto mer övertygad blir man att Turkiet har en given plats i den europeiska gemenskapen av demokratiska och öppna samhällen.

Şahin Alpay har blivit en av de mest skarpsinniga kritikerna av president Erdoğan och dennes maktfullkomlighet. Han markerar ett tydligt avstånd till den auktoritära sekularism som präglat en så stor del av det moderna Turkiet. Han har pekat på att roten till Turkiets problem är att landet rymmer en mångfald av etniska, religiösa och sociala skiljelinjer. Hans övertygelse är att fred och stabilitet endast kan bli verklighet inom ramen för liberal och pluralistisk demokrati.

Förra året skrev han att det största misslyckandet för den turkiska republiken, som grundades 1923, är att landet inte har fått fram tillräckligt många ledare som besjålas av en tro på mänskliga rättigheter, universella värden och rättssäkerhet. De som tror på dessa ideal är antingen för få eller för rädda att ta till orda. Det stora flertalet föredrar att vara lojala till makten eller till sina egna materiella intressen. I några av sina senast publicerade kommentarer har han pekat på att det finns ett groende missnöje inom regeringspartiet AKP. En tilltagande opposition från intellektuella och det som då återstod av kritiska medier skulle kunna utlösa en revolt mot Erdoğan. Därmed skulle det finnas en förklaring till presidentens vrede mot

akademiker, intellektuella och oberoende medier, den som nu också drabbat Şahin Alpay själv.

Şahin Alpay kom som politisk flykting till Sverige och stannade flera år. Kloka ledare vid statsvetenskapliga institutionen såg hans kapacitet och antog honom som doktorand trots att han måst fly utan sina examensbevis. Han disputerade i statsvetenskap 1980 på en avhandling om turkar i Stockholm. Avhandlingen var del av en större forskningssatsning om hur invandrare växer in i sitt nya hemlands politiska kultur. Långt före dagens spekulativa resonemang om klansamhällen kunde Şahin Alpay i sin forskning visa hur kontakter och nätverk höll samman de invandrade turkarna men också hur samarbete och konflikter påverkade deras relationer till det svenska storsamhället. Han fick en ingående kunskap om hur turkar ser på svenskar och hur svenskar ser på turkar.

Şahin Alpay har berättat hur kan anlände till Stockholm som revolutionär marxist och åkte tillbaka som liberal socialdemokrat. Han skämtade om hur Sverige fungerar som en hela världens tvättmaskin där man stoppar in revolutionärer och får ut liberaler.

Vi som skriver detta är inte Turkietexperter men har under en följd av år följt vad som händer i Turkiet. För oss och många andra statsvetare och journalister i Europa är Şahin Alpay en ovärderlig vägledare när det gäller att förstå samhälle och politik i Turkiet. Ju mer man blir bekant med detta land, dess människor, historia och kultur, desto mer övertygad blir man att Turkiet har en given plats i den europeiska gemenskapen av demokratiska och öppna samhällen.

Şahin Alpay personifierar denna brygga mellan Europa och Turkiet. Hans släkt har rötter i Grekland och Makedonien. Han är lika hemma i Stockholm som i Istanbul. Han arbetar oförtröttligt på att skapa förståelse och utbyte mellan Turkiet och Europa.

Till Turkiets president och regering och till Turkiets ambassad i Stockholm vill vi rikta två enkla krav:

- **Frige omedelbart Şahin Alpay.**

- **Ge Şahin Alpay och hans kolleger den yttrandefrihet som är ett fundament för varje demokratisk rättsstat.**

Vi vädjar inte bara som vänner och kolleger till Şahin Alpay. Vi vädjar också som vänner till det öppna och demokratiska Turkiet som har sin framtid i Europa.

Anders Mellbourn, docent i statsvetenskap vid Stockholms universitet, tidigare chefredaktör för DN och direktör för Utrikespolitiska institutet

Michele Micheletti, nuvarande innehavare av Lars Johan Hiertas professur i statsvetenskap vid Stockholms universitet

Olof Petersson, tidigare professor i statsvetenskap vid Uppsala universitet
DN Debatt. 30 juli 2016

- **Läs fler debattartiklar. [Till DN:s debattsida](#)**

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt